Силабус навчальної дисципліни
«ПСИХОЛОГІЯ ТРАВМИ»

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Кількість кредитів: 5 / 150 год.
Мова викладання: українська
Підсумковий контроль: диференційований залік
Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття

Назва курсу	**ПСИХОЛОГІЯ ТРАВМИ**
Електронна версія курсу	

Коротка анотація курсу. Мета навчальної дисципліни передбачає засвоєння понятійно-термінологічного апарату навчальної дисципліни, формування умінь відтворити призначення термінів і понять адекватно ситуації; формування навичок оволодіння сучасними техніками психотерапії травми, практичного використання сучасних методів опрацювання травматичного досвіду. Завдання навчальної дисципліни полягає у:
засвоєнні дефініцій: «травма», «травматична подія», «травматичний стрес», «психічна травма», «втрата», «посттравматичний стресовий розлад», «горювання», «втома від співчуття», «вторинна травматизація», «критичні життєві ситуації», «фрустрація», «екстремальні ситуації», «депривація», «втрата», «робота горя», «хронічна втома», «гострий стресовий розлад», «тероризм», «криза», «ресурсне відновлення», «посттравматичне зростання», «суїцид»; усвідомленні основ надання психологічної допомоги клієнтам, які стали жертвами травмуючої ситуації, ознак та особливостей переживання травматичного досвіду, видів травм та стабілізаційних і ресурсних технік, що передують опрацюванню травми, симптомів ПТСР, підбору та використання методів психологічної допомоги клієнтам, які стали жертвами травмуючої ситуації, методів роботи психолога з травмуючими ситуаціями, психологічних аспектів травмуючої ситуації; відпрацюванні протоколів опрацювання травматичного досвіду, навиків до виявлення наявності та наслідків травмуючої ситуації в житті людини; підбору та використання психодіагностичного матеріалу в роботі з людьми, які пережили травмуючі події, впровадження ефективних методів допомоги клієнтам, які пережили травматичну ситуацію; попередженні симптомів ПТСР, вторинної травми, гострої стресової реакції та емоційного вигорання; розвиткові стресостійкості, здатності до посттравматичного зростання, вміння визначати та упереджувати виникнення травматичного стресу.

Схема дисципліни

№ з/п	Тема
Тема 1	Травма як причина життєвої кризи
Тема 2	Посттравматичний стресовий розлад: моделі та діагностика
Тема 3	Вікові кризи особистості. Кризи професійної діяльності особистості
Тема 4	Особливості роботи психолога з постраждалими внаслідок різних травматичних ситуацій
Тема 5	Психологічні зміни у учасників бойових дій
Тема 6	Напрями психотерапії в роботі з клієнтами, які перенесли травмуючу ситуацію
Тема 7	Основні напрями та специфіка психотерапевтичної роботи з людьми, які пережили психотравмуючу ситуацію
Тема 8	Посттравматичне зростання

1. Формат курсу: очний, змішаний

2. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни

Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).
Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, у т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема в наслідок війни).
Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
Здатність дотримуватися норм професійної етики.
Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

3. Результати навчання:
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).
Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (у т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).
Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
Знати, розуміти сутність психологічних особливостей та поведінки особистості, застосовувати оптимальні форми професійної взаємодії.

4. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16 год.
семінарські заняття	34 год.
самостійна робота	97 год.

5. Технічне й програмне забезпечення /обладнання – комп'ютерні навчальні програми, дистанційні курси, комп'ютерне забезпечення на платформі MOODLE ДПУ
Неформальна освіта: передбачена

6. Політика оцінювання
Політика щодо дедлайнів та перескладання: завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 3 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції ННІ / Факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності: письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

7. Рекомендована література
Основна:
1. Гершанов А. Макієнко Н. Шлях до зцілення: основи роботи з наслідками травматичних подій. Israel Trauma Coalition. 2022. 72 с.
2. Дикун В. Г., Мороз В.М., Стасюк В. В. Методологія дослідження морально-психологічного стану особового складу військ (сил): навч.-метод. посіб. Київ: 7БЦ, 2023. 383 с.
3. Екстремальна психологія: навчальний посібник / М.О.Сова, С.О. Дєнідна, С.С. Митрофанова; Державний податковий університет. – Ірпінь, 2023. – 346 с.

4. Кокун О.М., Мороз В.М., Лозінська Н.С., Пішко І.О. Збірник психодіагностичних методик для професійно-психологічного відбору кандидатів на військову службу за контрактом у Збройних Силах України: метод. посіб. К.: Видавничий дім «Освіта України», ФОП Маслаков Руслан Олексійович, 2021. 74 с.
5. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях: Навчально-практичний посібник Харківський національний університет внутрішніх справ, 2022. 88 с.

Допоміжна:

6. Вебер Т. Травмафокус: Спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. Вид-тво Літера Нова., 2019. 164 с.
7. Лазоренко Б. П. Експертна оцінка та технології реінтеграції внутрішньо особистісних конфліктів в умовах переживання учасниками АТО наслідків травматичних подій / Б. П. Лазоренко // Конфліктологічна експертиза: теорія і методика: Програма і матеріали / Кафедра психології та педагогіки НаУКМА. – К., 2018. – С. 34–36.
8. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України: підручник: у 2ч. Ч.І. Вид. 2-ге, перероб., зі змінами та доп. / Н. А. Агаєв, В. Г. Дикун, В. С. Чорний та ін.; за заг. ред. В.В. Стасюка. Бровари : ТОВ «7БЦ», 2020. 754 с.
9. Охорона ментального здоров'я та медико-психологічна реабілітація військовослужбовців в умовах гібридної війни: теорія і практика: монографія / за ред. В. І. Цимбалюка. К., 2021. 256 с.
10. Павлушенко С. М. Прогнозування поведінки військовослужбовців Сил спеціальних операцій в екстремальних умовах виконання завдань : навч.-метод. посіб. Київ: НУОУ імені Івана Черняховського, 2022. 54 с.
11. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях: Навчально-практичний посібник. Харківський національний університет внутрішніх справ, 2022. 88 с.
12. Полчанова Г. С. Психологічна підтримка під час війни: збірка листівок / Г. С. Полчанова, Л. В. Боримська. Житомир, 2022. 61 с.
13. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України: метод. посіб. / О. М Кокун та ін. Київ: ФОП Маслаков, 2019. 288 с.
14. Психологічна допомога: від кризи до ресурсу [Електронний ресурс]: матеріали III Всеукр. наук.-практ. форуму (21–26 квітня 2020 року, м. Суми) / за заг. ред. А. В. Вознюк. Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2020. – 182 с. URL:// https://cutt.ly/jIbYvR9
15. Психологічна допомога особистості в складних обставинах життєдіяльності [Електронний ресурс]: збірник тез доповідей всеукраїнського науково-практичного семінару «Психологічна допомога особистості в складних обставинах життєдіяльності», 18 травня 2018 р. Чернівці / ред. кол.: Т.М.Титаренко (гол. ред.) та ін. – Чернівці, 2018. – 154 с. URL:// https://lib.iitta.gov.ua/711262/1
16. Савінов В. В. Відновлювальні ефекти плейбек-театру у роботі з людьми, що переживають наслідки травматичних подій [Електронний ресурс] / В. В. Савінов // Психологічна допомога особистості в складних обставинах життєдіяльності : зб. тез доп. всеукр. наук.-практ. семінару (18 травня 2018 р., м. Чернівці). – Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. – С. 140– 143.
17. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій. Практичний посібник / за наук. ред. Т.М. Титаренко/ НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. – 220 с.

Інформаційні ресурси Інтернет:

18. Всеосвіта. Перелік психодіагностичних методик та методик для соціально-психологічних досліджень, що використовуються в роботі практичного психолога URL:// http://surl.li/glzca/
19. Психологічна служба. URL://https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/psihologichna-sluzhba
20. Реєстр тестових методик України. URL:// https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/

Міжнародні видання:

20. American Journal of fundamental, applied &experimental research: URL : http://journal.ua-usa.org
21. Crucial Conversations: Tools for Talking When Stakes are High. Third Edition / [Joseph Grenny, Kerry Patterson, Ron McMillan and 2 more]. New York : McGraw Hill Education, 2021. 304 с.
22. *Iryna V. Ievtushenko, Yevheniia M. Kaliuzhna, Olena O. Nezhynska* The study of the self-development model in the context of structural security of the individual integrity (Дослідження моделі саморозвитку в контексті структурної забезпеченості цілісності особистості). *Journal of Intellectual*

Disability - Diagnosis and Treatment, Vol. 8, No. 3, 2020, pp. 288-297. URL : https://www.lifescienceglobal.com/journals/journal-of-intellectual-disability-diagnosis-and-treatment/volume-8-number-3/82-abstract/jiddt/4020-abstract-the-study-of-the-self-development-model-in-the-context-of-structural-security-of-the-individual-integrity
23. *Hawkins Peter* Leadership Team Coaching in Practice: Case Studies on Creating Highly Effective Teams 3rd Edition. London : Kogan Page, 2022. 472 c.
24. *Nežyńska Helena* Coaching jako narzędzie wspierające i facylitacja klienta. Problemy nowoczesnej edukacji ; Pod red. Edyty Sadowskiej, Mateusza Dąsala. Częstochowa : WSL, 2019. Tom IX «Rozwój – Potencjał – Deficyty (II)». S. 105-112.